

Cosmopolis

JOHAN SIMONS

Als kinderen
verloren in de hel
van Manhattan

Wouter Hillaert

Gezien op 02 november 2018

Bourla, Antwerpen.

Don De Lillo voorspelde met zijn boek *Cosmopolis* in 2003 akelig precies de morele ontredde die in 2007-2008 toesloeg door de financiële crisis. Johan Simons betoogt in zijn theaterbewerking *Kosmopolis* dat De Lillo's analyses nog steeds actueel zijn.

05 NOVEMBER 2018

Cosmopolis is het relaas van een tocht van speculant-miljardair Eric Packer dwars door Manhattan. Hij wil naar zijn vroegere kapper, in de arme buurt waar hij opgroeide. Maar hij kiest zijn moment wel heel slecht: de stad ligt lam door betogingen en een bezoek van de president. Packer merkt daar echter weinig van: de cocon van zijn geluiddichte stretch-limo houdt de echte wereld buiten.

Packers wereld bestaat uit beeldschermen en data. Zijn financiële analist, zijn filosofische expert en zijn kunstadviseur/seksmaatje informeren hem over de buitenwereld. Ondertussen plant hij een coup op de Japanse Yen en probeert hij seks te hebben met de steenrijke Elise Shifrin waarmee hij tweeëntwintig dagen getrouwd is. Maar die houdt de boot af.

Packers tocht wordt een hellegang. Ondanks waarschuwingen van zijn adviseurs blijft hij koppig speculeren tegen de Yen. Zijn kapitaal verdampt zo binnen één dag. Het lijkt echter alsof Packer doelbewust op die financiële en maatschappelijke zelfmoord aanstuurt. Er lijken twee zielen in zijn borst te huizen.

Aan de ene kant gelooft hij dat de mens –hijzelf alvast- het eeuwige leven zal verwerven door op te gaan in datastromen. Daarom maalt hij niet om de fysieke wereld of de anderen. Tegelijk wordt hij verteerd door verlangen naar geweld, seks en pijn. Hij krijgt die ook als een ex-werknemer hem vermoordt, als wraak omdat Packer hem zijn menselijkheid ontnam.

In 2003 leek dit boek nog een commentaar op 9/11. Bij de financiële crash van 2007 kreeg het voorspellende waarde toegedicht. David Cronenbergs claustrofobische verfilming (2011) zette dat in de verf. Het muziektheaterstuk van Johan Simons en componist Eric Sleichim trekt het gegeven echter open naar een bredere vraag: hoe tast het monsterverbond van kapitaal en digitale

technologie onze lichamelijkheid en ons tijdsbesef aan?

Simons deed, samen met scenograaf Bettina Pommer, alvast één geniale greep. Hij verplaatste de actie van een limo naar een abstracte replica, in koud en smetteloos aluminium, van een kinderspeeluin. De acteurs verschijnen in die omgeving als SIM figuurtjes: poppetjes die op een vingknip iemand anders worden.

Elsie De Brauw speelt alle vrouwelijke personages, gewoon door een ander kleedje voor zich te houden. Mandela Wee Wee heeft zelfs dat niet nodig. Enkel Pierre Bokma als Eric Packer, en Bert Luppés als zijn moordenaar, blijven bij één rol.

Dat beeld laat zien hoe ver de verbeeldingswereld van deze mensen afdreef van de fysieke realiteit. Hoe vervreemd ze zijn van hun verleden. Maar Simons toont ook hoe dat verleden opspeelt door zijn personages als kinderen op te voeren. Pierre Bokma bijvoorbeeld is als een tienjarige op zijn paasbest gekleed.

De acteurs gedragen zich ook net zo grillig als spelende kinderen. Vooral Bokma en De Brauw slagen erin om zowel het kind als de volwassene tegelijk op te roepen. Het is een optimistische noot in dit gitzwarte stuk: als we weer leren spelen in plaats van steeds maar te rekenen en te tellen is er misschien nog hoop. De score van Eric sleichim voor vier saxofonisten en een 'electro-boy' zet die idee kracht bij.

Overtuigen doet deze drastische bewerking van De Lillo's boek echter niet helemaal. Simons wil alle diepzinnige poëzie van De Lillo in twee uur theater proppen. Dat leidt op de duur tot drammerigheid. De ideeën nemen het over van de concrete podiumactie. Zo ondergraaft het stuk ten dele zijn eigen premisse. Jammer.